

Rekordmånga döda

Text: Pelle Olsson© (Narkotikafrågan nr 2, 2010)

Under 2008 inträffade 414 dödsfall Sverige där illegala droger påvisades i kroppen hos den döde. Det är den högsta siffran någonsin och kan jämföras med färre än 200 dödsfall i mitten på 90-talet. Det här framgår av en rättsmedicinsk rapport publicerad på Folkhälsoinstitutets hemsida.

För dem som dör med heroin i kroppen, 144 personer, är det sannolikt att drogen också är dödsorsaken. Om man i heroingruppen också hittar nedbrytningsprodukten **6-monoacetylmorfin (6-MAM)** är det nästan helt säkert att det rör sig om en heroinöverdos. De droger som svarar för den stora ökningen under den undersökta 15-årsperioden är amfetamin och cannabis. Amfetamindödsfallen har fördubblats, från 62 till 128 och cannabis från 22 till 89.

– **För amfetamin beror det på att missbrukarna har blivit äldre och skörare, säger Anna Fugelstad, medicine doktor och forskare på narkotikarelaterade dödsfall. De dör därför lättare i hjärt- och kärlsjukdomar i kombination med förgiftningar samt i olyckshändelser.** De som dött med THC, alltså cannabis, i kroppen hade inga andra droger i sig, men ofta alkohol. Ökningen var markant från året innan.

–Här är orsakssambandet mellan drogen och dödsfallet svagare än för heroin och amfetamin, säger Fugelstad. Den stigande kurvan kan vara ett tecken på ökad förekomst i befolkningen eller att man testat fler med avseende på THC. Å andra sidan är medelåldern i den här gruppen lägre än för andra droger.

Fugelstad har tidigare publicerat **studier om narkotikadöd i Stockholm och funnit att cannabisdödsfallen beror på beteendet under ruset, inte på förgiftning. En hel del cannabisdödsfall är impulsiva självmord bland annat genom hopp från hög höjd.** I en ny studie om drogrelaterade dödsfall i Stockholm län, som ännu inte är publicerad, kan Fugelstad visa att antalet rättsmedicinskt undersökta narkotikarelaterade dödsfall gått upp och ner under perioden 1994 -2008.

En tydlig tendens är att stockholmsområdets andel av de narkotikarelaterade dödsfallen sjunker, från 40-45 procent till 25 procent.

– Antalet heroinpositiva fall hade en topp runt 2001, säger hon. Det sjönk sedan kraftigt fram till 2005, låg stabilt under några år och har sedan ökat igen. **Antalet döda med Subutex och metadon ökar kraftigt i Stockholm. Subutex från noll till 18 sedan 2001 och metadon från 4 till 27 under samma tid.** Dessa fall räknas inte in som narkotikarelaterade eftersom substanserna används som läkemedel inom narkomanvården.

Varför dessa dödsfall blir allt fler vill inte Fugelstad spekulera över. Hon säger bara att hennes tidigare studier visar att det knappast förekom något läckage i det dåvarande metadonprogrammet. Och det var inte att klienter i programmet avled av drogen. Dödsfall i samband med Subutex, som är en mindre giftig drog, handlar nästan alltid om en kombination med andra droger.

– Men det som verkligen oroar är att **medelåldern på de döda har gått ner. Heroinöverdoserna var bara 35 år i genomsnitt 2008 i jämförelse med 42 året innan.** Det kan vara ett tecken på att det sker en nyrekrytering. Hon menar att det verkligt tragiska med narkotikarelaterade dödsfall är att de kunde ha förhindrats. – Det som behövs är en bättre kartläggning vad dödsfallen beror på och en analys hur man kunde ha förebyggt dem. **Alla andra dödsfall bland yngre personer – sjukdomar, självmord, olycksfall – diskuteras livligt, men narkomanerna lämnas i sticket.**